

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

філологічного факультету

Філологічний проф. Бунчук Б.І.

12» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИНТАКСИСУ
ВИБІРКОВА

Освітньо-професійна
програма

«Філологія (українська мова та література)»

Спеціальність

035 Філологія

Галузь знань

03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти

перший бакалаврський

Факультет

філологічний

Мова навчання

українська

Чернівці – 2024

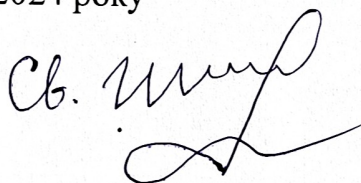
Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми синтаксису» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література» (спец. 035 «Філологія (Українська мова і література)»), затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 6 від 30 червня 2020 року).

Розробник: Шабат-Савка Світлана Тарасівна, доктор філологічних наук, професор кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Викладач: Шабат-Савка Світлана Тарасівна, доктор філологічних наук, професор кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Погоджено з гарантом ОП й затверджено
на засіданні кафедри української літератури
Протокол № 1 від 9 серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Шабат-Савка С.Т.

Схвалено методичною радою філологічного факультету протокол № 1 від 12 серпня 2024 року

Голова методичної ради
філологічного факультету

Антофійчук А. М.

Мета та завдання навчальної дисципліни – дати студентам систематизовані наукові знання про синтаксис; закріпити попередньо набуті знання з синтаксису і сприяти більшому засвоєнню тих синтаксичних явищ, які вивчаються і аналізуються з нових позицій і на сучасному етапі розвитку лінгвістики, а саме: проблеми валентності та варіативності синтаксичних одиниць; проблема асиметрії мовного знака; засоби вираження, обсяг семантики предикативності та модальності; прагматичний та експресивний синтаксис; особливості функціонування синтаксичних одиниць на рівні тексту, у різних стилях мовлення.

Дисципліна «Актуальні проблеми синтаксису» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін підготовки бакалавра спеціальності «Філологія (українська мова та література)». Вона забезпечує формування у здобувачів вищої освіти професійно орієнтованої компетентності, передбачає оволодіння знаннями, вміннями і навичками аналізу актуальних проблем синтаксичної науки, зосередженню уваги на важливих питаннях комунікативного та прагматичного синтаксису, визначенню функцій та комунікативно-інтенційного змісту синтаксичних одиниць у різних дискурсивно-жанрових формах української мови.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Актуальні питання синтаксису» слугують сучасні наукові концепції в галузі синтаксису, питання ієрархії синтаксичних одиниць, проблемних питань синтаксису односкладного речення, складного синтаксичного цілого та ін.

Пропонований курс спрямований на формування в студентів поглибленого розуміння базових категорій сучасної синтаксичної теорії, її концептуальних парадигм і персоналій; теоретичного обґрунтування диференційних ознак синтаксичних одиниць, синтаксичних зв'язків та відношень, основних синтаксичних категорій і понять.

Пререквізити: «Сучасна українська мова (морфологія, ч. I)», «Сучасна українська мова (морфологія, ч. II)», «Сучасна українська мова (синтаксис, ч. I)».

Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми синтаксису» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей*:

Загальні компетентності:

- ЗК3.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК5.** Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК6.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК7.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК11.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

- ФК1.** Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК13. Здатність розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови.

ФК14. Здатність володіти мовнокомунікативними компетенціями (лінгвістичною, предметною, прагматичною, технологічною).

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі філології.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	3	90	10	20			56	4	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
„Сучасні синтаксичні дослідження у структурно-семантичному аспекті”												
Тема 1. Сучасні синтаксичні дослідження: здобутки, напрями, перспективи.	9	2	2			5	11	1				10
Тема 2. Актуальні питання пунктуації сучасної української мови.	8	1	2			5	13	1	2			10
Тема 3. Словосполучення і речення. Проблеми синтагматичного членування та	8	1	2			5	10					10

валентності												
Тема 4. Дериваційний синтаксис: проблемні питання	8	1	2			5	10					10
Тема 5. Актуальні проблеми аналізу синтаксичних категорій	11	1	2			8	10					10
Разом за ЗМ 1	44	6	10			28	54	2	2			50
Змістовий модуль 2. „Комунікативний синтаксис. Діалогічне та монологічне мовлення”												
Тема 6. Комунікативний синтаксис. Діалогічне та монологічне мовлення	10	1	2			7	10		2			8
Тема 7. Функціональний синтаксис: набутки та перспективи	16	1	4		4	7	8					8
Тема 8. Експресивний синтаксис: обсяг і предмет вивчення	10	1	2			7	8					8
Тема 9. Актуальні проблеми аналізу складних синтаксичних побудов	10	1	2			7	10		2			8
Разом за змістовим ЗМ 2	46	4	10		4	28	36		4			32
Усього годин	90	10	20			82	90	2	6			82

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	Сучасні синтаксичні дослідження: здобутки, напрями, перспективи. <i>План.</i> 1.Етапи розвитку синтаксису. 2.Головні напрями сучасних синтаксичних досліджень. 3.Актуальні проблеми синтаксису української мови.
1.2	Актуальні питання пунктуації сучасної української мови. <i>План.</i> 1. Пунктуація як система розділових знаків. 2. Система розділових знаків в українській мові. 3. Принципи української пунктуації. 4. Інноваційні процеси в українській пунктуації.
1.3	Словосполучення і речення. Проблеми синтагматичного членування та валентності. <i>План.</i> 1.Синтагматичне членування. Поняття про синтагму та синтагматичне членування речення. 2. Термінологічний вимір поняття валентності у мовознавчих студіях. 3.Витоки валентної граматики.
1.4	Дериваційний синтаксис: проблемні питання. <i>План.</i> 1. Поняття про синтаксичну деривацію; 2. Парадигма речення як система його дериваційних відношень; 3. Проблема синтаксичної синонімії на рівні речення.
1.5	Актуальні проблеми аналізу синтаксичних категорій. <i>План.</i> 1. Термінологічний вимір поняття „категорія”. 2. Категорія предикативності: обсяг і засоби вираження. 3. Категорія модальності у мовознавчих дослідженнях. 4. Комунікативна інтенція як синтаксична категорія.
2.1	Комунікативний синтаксис. Діалогічне та монологічне мовлення. <i>План.</i> 1.Комунікативно-функціональна модель сучасних синтаксичних

	досліджень. 2.Основна проблематика досліджень та ключові поняття комунікативного синтаксису. 3.Комунікативні типи мовлення та особливості їх синтаксичної організації: а) синтаксична організація діалогічного мовлення; б) особливості синтаксичної організації монологів.
2.2	Функціональний синтаксис: набутки та перспективи. <i>План.</i> 1. Функціональний напрям у лінгвістичних дослідженнях; 2. Поняття функції в мові та синтаксисі; 3. Функціональна транспозиція на рівні синтаксичних одиниць.
2.3	Експресивний синтаксис: обсяг і предмет вивчення. <i>План.</i> 1. Розвиток та основні напрями експресивного синтаксису; 2. Конструкції експресивного синтаксису; 3. Синтаксична природа окремих стилістичних фігур; 4. Поетичний синтаксис.
2.4	Актуальні проблеми аналізу складних синтаксичних побудов. <i>План.</i> 1. Сутність тексту та його синтаксичні особливості. 2. Складне синтаксичне ціле: особливості організації. 3. До проблеми вивчення періоду як синтаксичної одиниці та стилістичної фігури.

Тематика практичних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	Сучасні синтаксичні дослідження: здобутки, напрями, перспективи. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1.Основні здобутки синтаксичних досліджень XX–XXI ст. 2. Напрями сучасних синтаксичних досліджень. 3.Новітні технології в контексті сучасної синтаксичної теорії. 4.Перспективи розвитку синтаксичних теорій в контексті міждисциплінарних досліджень (когнітивна наука, нейролінгвістика, ідіостилістика, лінгвогеографія).

1.2	Актуальні питання пунктуації сучасної української мови. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Основні дослідження в царині пунктуації української мови. 2. Правила постановки розділових знаків. 3. Типологія пунктограм. 3. Принципи української пунктуації. 4. Авторська пунктуація.
1.3	Словосполучення і речення. Проблеми синтагматичного членування та валентності. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Синтагматичне членування як основа структури словосполучень: теоретичні та практичні аспекти. 2. Дослідження різних підходів до синтагматичного членування в контексті синтаксичних теорій (структуралізм, генеративна граматики, когнітивна лінгвістика). 3. Валентність як характеристика словесних одиниць: типи та функції в синтаксичних структурах. 4. Взаємодія синтагматичного членування та валентності в складі складних речень. 5. Еволюція синтагматичних структур і зміни в концепціях валентності у сучасних мовах.
1.4	Дериваційний синтаксис: проблемні питання. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Основи дериваційного синтаксису: концепції та ключові принципи. 2. Вивчення основних постулатів дериваційної теорії, розгляд механізмів утворення складних синтаксичних структур. 3. Порівняльний аналіз дериваційного синтаксису в контексті генеративної граматики та когнітивного підходу. 4. Деривація і валентність: як валентні характеристики лексичних одиниць визначають синтаксичні структури. 5. Проблеми та перспективи дериваційного синтаксису в сучасних мовах: діалектика правил і випадковості.
1.5	Актуальні проблеми аналізу синтаксичних категорій. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Основні синтаксичні категорії: їх визначення та функціональна роль у побудові речень. 2. Класичні та новітні підходи до класифікації синтаксичних категорій у різних мовах.

	3. Синтаксичні категорії та їх взаємодія з іншими мовними рівнями: морфологія, семантика та прагматика. 4. Динаміка синтаксичних категорій у процесі мовного розвитку: від класичних до сучасних теорій. 5. Дослідження еволюції синтаксичних категорій та їх адаптація до нових теоретичних парадигм у лінгвістиці, зокрема в контексті порівняльної граматики.
2.1	Комунікативний синтаксис. Діалогічне та монологічне мовлення. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Комунікативний синтаксис: концепція та основні принципи побудови речень у комунікативному контексті. 2. Діалогічне мовлення: синтаксичні особливості та специфіка побудови речень у діалозі. 3. Монологічне мовлення: синтаксичні стратегії в організації тексту та передачі інформації. 4. Взаємодія діалогічного та монологічного мовлення: синтаксичні особливості переходу від діалогу до монологу та навпаки. 5. Синтаксична організація діалогічного та монологічного мовлення у різних жанрах: аналіз текстів у контексті комунікативної ефективності. 6. Вивчення синтаксичних характеристик, що визначають ефективність спілкування в різних жанрах (журналістика, реклама, наукові статті, повсякденна комунікація).
2.2	Функціональний синтаксис: набутки та перспективи. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Функціональний синтаксис: основні принципи і концепції в контексті сучасних синтаксичних теорій. 2. Вплив функціонального синтаксису на аналіз синтаксичних конструкцій у різних мовах: порівняльний підхід. 3. Функціональний синтаксис і синтаксична полісемія: як функціональні категорії визначають багатозначність синтаксичних одиниць. 4. Перспективи розвитку функціонального синтаксису в умовах розвитку когнітивної лінгвістики та нейролінгвістики. 5. Функціональний синтаксис і мовна варіативність: як соціокультурні фактори визначають синтаксичні структури.
2.3	Експресивний синтаксис: обсяг і предмет вивчення. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Експресивний синтаксис: визначення та основні характеристики. 2. Роль експресивного синтаксису в художньому мовленні: як синтаксичні структури сприяють емоційному впливу на читача чи слухача.

	3. Вивчення синтаксичних прийомів в літературному стилі. 4. Експресивний синтаксис у публічному мовленні: особливості застосування в політичних промовах, рекламах і медіа. 5. Аналіз використання експресивних синтаксичних конструкцій у публічному мовленні, зокрема для маніпулювання емоціями аудиторії та підвищення ефективності комунікації. 6. Експресивний синтаксис у діалектному та розмовному мовленні: аналіз синтаксичних особливостей в неформальних контекстах.
2.4	Актуальні проблеми аналізу складних синтаксичних побудов. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Типи складних синтаксичних конструкцій: визначення та класифікація. 2. Синтаксичні зв'язки в складних реченнях: механізми підрядності та сурядності. 3. Порівняльний аналіз складних синтаксичних конструкцій у різних мовах: типологічні особливості. 4. Роль складних синтаксичних конструкцій у створенні складних смислових структур: акценти на значенні і комунікативних цілях. 5. Динаміка складних синтаксичних конструкцій у мовному розвитку: еволюція структури та зміни в синтаксичній організації.

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента «Сучасна українська мова (синтаксис, ч. II)» складається з різних видів:

- підготувати конспективний виклад праць до теми;
- підготувати презентацію на основі опрацювання наукових розвідок;
- підготувати реферат на тему;
- підготувати письмове повідомлення для усного виступу;
- підготувати усний виступ за працями дослідників;
- опрацювати онлайн-ресурси щодо теми;
- створити інтерактивний проєкт.

№ тем и	Назва теми
1.1	Сучасні синтаксичні дослідження: здобутки, напрями, перспективи. 1. Прочитати й законспектувати статтю Чернобров Ю. «Історичний паспорт синтаксичного терміна: джерела формування в XVI—I пол. XX ст.» <i>Українська мова</i> . 2017. № 1. С. 102–113. https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/1_17/11.pdf

	2. Підготувати презентацію до праці Л. Коваль «Модульний курс синтаксису простого речення в українській мові». Вінниця: Книга-Вега, 2010. 293 с. 3. Представити реферат на тему «Синтаксис у контексті праці Олексія Синявського "Норми української літературної мови"».
1.2	Актуальні питання пунктуації сучасної української мови. 1. Підготувати усний виступ за статтею Шабат-Савки С. Т. «Комунікативно-змістові параметри речення у «Граматичній руської мови» С. Смоль-Стоцького і Ф. Гартнера». <i>Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича</i>: зб. наук. пр. / наук. ред. Б. І. Бунчук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. Вип. 817: Слов'янська філологія. С. 136–140. 3. Підготувати інтерактивний проєкт про інноваційні процеси в українській пунктуації, розглянути питання, що мають стосунок до авторської пунктуації. 3. Підготувати письмове повідомлення про особливості пунктуації в художніх текстах за матеріалами таких статей: ✓ Кухарєва-Рожко В. Комунікативна специфіка неповних конструкцій у науково-технічному тексті. http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1944 ✓ Вилка Л. Функціонування односкладних та неповних конструкцій в епістолярному тексті. <i>Науковий вісник Чернівецького університету</i>: зб. наук. праць. Чернівці: Рута, 2008. Вип. 382–384: Слов'янська філологія. С. 160–164. ✓ Шабат-Савка С. Т., Попадюк Л. С. Функційний потенціал неповних речень у мовотворчості Володимира Лиса. <i>The 12th International scientific and practical conference «Current challenges, trends and transformations»</i> (December 13 – 16, 2022) Boston, USA. International Science Group. 2022. С. 487–491. URL: https://isg-konf.com/current-challenges-trends-and-transformations/
1.3	Словосполучення і речення. Проблеми синтагматичного членування та валентності. 1. Підготувати реферат на тему «Проблеми синтагматичного членування в українському мовознавстві» 2. Підготувати презентацію за монографією Межов О. Г. Синтаксис української мови: навчально-методичний посібник / Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. 292 с. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/24895/1/syntax_navch_metod24.pdf 3. Підготувати усний виступ про парцельовані комунікати за працями дослідників: ✓ Буйницька Т. Функціонування парцельованих структур у художньому тексті. Наукові записки Кіровоградського державного унів-ту ім. В. Винниченка. Серія: філологічні науки

	(мовознавство). Кіровоград, 2010. Вип. 89 (5). С. 24 – 26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2010_89%285%29_6 ✓ Вінтонів М. Функціонально-граматичні та комунікативні вияви парцельованих та приєднувальних конструкцій. <i>Лінгвістичні студії</i>: Донецьк : ДонНУ, 2003. Вип. 11. Ч. 1. С. 124–129. ✓ Завальнюк І. Я. Явище парцеляції в мові української преси початку ХХІ ст.: нові функціонально-стилістичні вияви й тенденції. <i>Мовознавчий вісник</i>. 2014. Вип.19. С.215–222. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mv_2014_19_35 Шабат-Савка С. Комунікативно-інтенційний зміст парцельованих конструкцій у «Щоденнику страченої» Марії Матіос. <i>Науковий вісник Чернівецького університету</i>: зб. наук. пр. Чернівці: Рута, 2008. Вип. 394/398: Слов'янська філологія. С. 462–469. http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=2208&lang=en
1.4	Дериваційний синтаксис: проблемні питання. 1. Дослідити дериваційний потенціал повних та неповних речень за працюю Загнітка А. П. «Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект». Донецьк, 2009. – 137 с. https://www.ukrajnistika.edu.rs/preuzimanje/UKR_sintaksis.pdf 2. На основі кандидатської дисертації Бурковської О. Й. «Теорія односкладного речення в європейській лінгвістиці ХІХ – поч. ХХІ ст.» (2018 р.) зробити презентацію про основні періоди становлення односкладного речення як окремого типу синтаксичних конструкцій в українській мові. http://www.dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/321/1/%D0%91%D0%A3%D0%A0%D0%9A%D0%9E%D0%92%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%90%20%D0%9E%D0%9A%D0%A1%D0%90%D0%9D%D0%90%20%D0%99%D0%9E%D0%A1%D0%98%D0%9F%D0%86%D0%92%D0%9D%D0%90.pdf 3. Опрацювати статтю Шабат-Савки С. Т. «Синтаксис односкладного речення в контексті наукових студій Катерини Городенської». <i>Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського</i>. Серія: Філологія. Журналістика. Том 35 (74). № 2. 2024. Частина 1. С. 78–84. https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/2_2024/part_1/16.pdf 3. Підготувати реферат про особливості реалізації синтаксичної неповноти в контексті діалогічного мовлення з опертям на статтю: Шабат-Савка С. Т. Діалогічність у художньому дискурсі: толерантний і атолерантний регістр текстової комунікації. <i>Slavia Orientalis</i>. TOM LXIX, NR 1. Komitet Słowianoznawstwa PAN, 2020. P. 143-155. http://journals.pan.pl/dlibra/publication/132446/edition/115716/content ✓
1.5	Актуальні проблеми аналізу синтаксичних категорій. 1. Прочитати й законспектувати статті:

	✓ Вихованець І.Р. Навколо проблем предикативності, предикації і предикатності. <i>Українська мова</i>. 2002. № 1. С. 25–31. ✓ Кобченко Н. Сфера поширення напівпредикативного синтаксичного зв'язку. <i>Studia Ucrainica Varsoviensia</i>. Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2018. № 6. Р. 83–97. ✓ Новікова О. О. Просте ускладнене речення в сучасній українській літературній мові: структура, семантика. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук зі спеціальності 10.02.01 «Українська мова». Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2021. https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Novikova_Dysertatsiya_compressed.pdf 2. Дослідити місце відокремлення як синтаксичного явища в аспекті простого ускладненого речення та напівпредикативності, зробити презентацію обстеженого матеріалу: ✓ Кухарчук І. О. Відокремлення у структурі простого речення: теоретикометодичний аспект. <i>Інноваційна педагогіка</i>. 2019. Вип. 16. Т. 2. С. 69–73. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/16/part_2/16-2_2019.pdf ✓ Вінтонів М. О., Новікова О. О. Просте ускладнене речення в системі синтаксичних одиниць. <i>Фундаментальні та прикладні дослідження сучасні науково – практичні рішення та підходи</i>. С. 313–320. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29242/ ✓ Вольська Ю. В. Основні теоретичні засади ускладнення в сучасному українському мовознавстві. <i>Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка</i>. 2004. №19 С. 230–234. http://eprints.zu.edu.ua/831/ 3. Подати письмове повідомлення для усного виступу про особливості категорійних величин однорідності та сурядності на матеріалі праць: ➤ Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій: монографія. Луцьк : Редакційно-видавничий відділ «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. 340 с. ➤ Рула Н. В. Категорія сурядності в сучасній українській мові. <i>Вісник Черкаського університету</i>. Серія: Філологічні науки. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2017. С. 123–129. https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/Dysertatsiya-Rula.pdf
2.1	Комунікативний синтаксис. Діалогічне та монологічне мовлення. 1. Подати письмове повідомлення для усного виступу про особливості комунікативного синтаксису на матеріалі праць: ➤ Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій: монографія.

	Луцьк : Редакційно-видавничий відділ «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. 340 с. ➤ Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові : монографія. Чернівці : „Букрек”, 2014. 412 с. 2. Підготувати презентацію за працею Софії Застровської, Олександра Застровського «Дискусійні питання комунікативної лінгвістики» https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8101/1/12.pdf 3. Представити реферат на тему «Основні проблеми дослідження мови» з опертям на праці: ➤ Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с. https://archive.org/details/selivanova2008 ➤ Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. Вступ до мовознавства: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 104 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Levytskyi_AE/Vstup_do_movoznavstva.pdf 4. Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про незакінчені комунікати та їхні функційні можливості в різножанрових текстах. ➤ Основні лінгвостилістичні поняття і категорії (словник-довідник філолога) / укладач І. І. Коломієць. Умань ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с. https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/3335/1/Slovnyk-dovidnyk_zi_stylistyky.pdf ➤ Шабат-Савка С. Т. Незакінчене висловлення як емоційно-експресивний маркер мовотворчості Ірини Вільде. <i>Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського</i>. Серія: Філологія. Журналістика. Том 33 (72) № 6. Ч. 1. 2022. С. 58–64. http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/6_2022/part_1/10.pdf 5. Прочитати й представити основні положення наукової праці: ➤ Голіченко М. О. Комунікативно-прагматичні функції вокативних речень в українському художньому та політичному дискурсах: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.01 «Українська мова». Інститут української мови НАН України. Київ, 2018. https://shron1.chtyvo.org.ua/Holichenko_Mariana/Komunikatyvno-prahmatychni_funktsii_vokatyvnykh_rechen_v_ukrainskomu_khudozhnomu_ta_politychnomu_dys.pdf
2.2	Функціональний синтаксис: набутки та перспективи. 1. Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про функціональний синтаксис на матеріалі праць:

	в контексті праці: ➤ Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. К. : „Академія, 2004. 344 с. https://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_123.pdf ➤ Скаб М. С. Граматика апеляції в українській мові. Чернівці : Місто, 2002. 272 с. ➤ Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові : монографія. Чернівці : «Букрек», 2014. 412 с. https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3582?show=full 2. Підготувати усний виступ про парцельовані комунікати за працями дослідників: ✓ Буйницька Т. Функціонування парцельованих структур у художньому тексті. Наукові записки Кіровоградського державного унів-ту ім. В. Винниченка. Серія: філологічні науки (мовознавство). Кіровоград, 2010. Вип. 89 (5). С. 24 – 26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2010_89%285%29_6 ✓ Вінтонів М. Функціонально-граматичні та комунікативні вияви парцельованих та приєднувальних конструкцій. <i>Лінгвістичні студії</i>: Донецьк : ДонНУ, 2003. Вип. 11. Ч. 1. С. 124–129. ✓ Завальнюк І. Я. Явище парцеляції в мові української преси початку ХХІ ст.: нові функціонально-стилістичні вияви й тенденції. <i>Мовознавчий вісник</i>. 2014. Вип.19. С.215–222. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mv_2014_19_35 ✓ Шабат-Савка С. Комунікативно-інтенційний зміст парцельованих конструкцій у «Щоденнику страченої» Марії Матіос. <i>Науковий вісник Чернівецького університету</i>: зб. наук. пр. Чернівці: Рута, 2008. Вип. 394/398: Слов'янська філологія. С. 462–469. http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=2208&lang=en
2.3	Експресивний синтаксис: обсяг і предмет вивчення. 1.Підготувати реферат на тему «Категорія експресивності та односкладні речення». 2.Підготувати презентацію за монографією Зоріної Ю. В. «Називний теми і називний уявлення в контексті сегментованих конструкцій поетичного і публіцистичного текстів». Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2020. 214 с. https://r.donnu.edu.ua/handle/123456789/257 3. Подати письмове повідомлення для усного виступу про односкладні речення як синтаксичні експресеми на матеріалі праць: ✓ Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Мала Ю. В.В Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2018. 336 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25556/1/Mono_16-11-2018-1.pdf ✓ Вовк А. В. Експресивний синтаксис: з історії вивчення. <i>Український смисл</i>. 2016. № 2016. С. 254-264.

	http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usmysl_2016_2016_29 ✓ Гуйванюк Н. В. Експресивний синтаксис. Слово – Речення – Текст : вибр. праці. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. С. 409–478. ✓ Шабат-Савка С. Т. Синтаксичні експресеми в поетичному дискурсі Лесі Українки: інтенційність та естетичність. <i>Записки з українського мовознавства</i>: Вип. 28: зб. наук. праць / головний ред. Ж. В. Краснобаєва-Чорна. Одеса: „ПолиПринт”, 2021. С.187–195. http://zum.onu.edu.ua/article/view/235538. ✓ Шабат-Савка С. Т. Односкладні номінативні речення як синтаксичні маркери ідіолекту Тамари Севернюк. <i>Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету</i>. Серія: Філологія. Науковий збірник. № 50, том 1. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021.С. 147–151. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v50/part_1/36.pdf
2.4	Актуальні проблеми аналізу складних синтаксичних побудов. 1. Підготувати усний виступ та презентацію за працями: ➤ Горголюк Н. Г. Об’єктивна і суб’єктивна модальність: співвідношення понять і термінів. Наукові праці. Філологія. Мовознавство. 2017. Випуск 287. Том 299. С. 26–31. https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/403912 ➤ Гончарук О. В., Дикан О. В. Функціональні типи модальності: їх диференціація та реалізація в комунікативно-прагматичній організації висловлень. Закарпатські філологічні студії. Випуск 21. Том 1. С. 26–32. https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/61193 2. Представити конспективний виклад праць: ➤ Костусяк Н. М. Структура міжрівневих категорій сучасної української мови : монографія. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 452 с. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/17857/1/monohraf.pdf ➤ Доценко О.Л. Семантико-прагматичний синтаксис: особливості вираження модальності: монографія. К.: Міленіум, 2006. 226 с. https://core.ac.uk/download/pdf/33688674.pdf ➤ Шинкарук В. Категорії модусу і диктуму у структурі речення: Монографія. Ч., 2002. 272 с. ➤ Кокора М. О. Синтаксичний статус вокативних речень у сучасному мовознавстві. Вісник КНЛУ. Серія Філологія. Том 18. № 2. 2015. С. 94–99. file:///C:/Users/User/Downloads/84392-Article%20Text-177807-1-10-20161125.pdf 3. Опрацювати «Словник сучасної лінгвістики» А. Загнітка, виписавши основні термінопоняття, що мають стосунок до простого ускладненого речення. ➤ Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни.

Донецьк: ДонНУ, 2012. 388 с. https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/251/1/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20-%204%20%D0%9E%D0%A1%D0%A2.pdf

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

Традиційні та інтерактивні методи навчання

- Інформаційно-рецептивний метод навчання.
- Лекція, бесіда, дискусія.
- Спонукально-репродуктивний метод навчання.
- Метод проблемного викладу матеріалу.
- Стимулювально-пошуковий метод навчання.
- Спонукально-пошуковий метод.
- Метод проєктів.
- Метод формування умінь і навичок, застосування здобутих знань.

Освітні технології:

1. Технології розвивального навчання.
2. Особистісно-орієнтовна технологія.
3. Технології інтерактивного навчання.
4. Технологія проєктного навчання.
5. Технології мультимедійного, інформаційно-комп'ютерного зразка.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

1. Поточний контроль перевірки засвоєного матеріалу передбачає такі форми контролю та оцінювання:

- усні відповіді (фронтальне опитування, вибіркве опитування, дискусії, презентації);
- письмові завдання (самостійні роботи, реферати, творчі роботи, термінологічні диктанти, проєкти, робота з друкованими науковими виданнями, інтернет-джерелами; модульні контрольні роботи);
- тести.

2. Підсумковий контроль: залік (усна відповідь і письмова робота).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)	Кількість	Сумарна
---	-----------	---------

Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2				балів (залікова робота)	к-ть балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	100
6	6	6	6	6	8	8	7	7		

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Накопичення рейтингових балів у межах змістових модулів передбачає:

- відвідування (очне / дистанційне) навчальних занять;
- якість підготовки до навчальних занять;
- систематичне виконання завдань практичного, творчого, пошукового характеру на засадах академічної доброчесності.

Оцінювання усної відповіді враховує:

- повноту розкриття питання;
- логічність і послідовність викладу;
- добір влучних прикладів і коментування мовних фактів;
- культуру мовлення;
- уміння порівнювати і робити висновки.

Оцінювання самостійних завдань ураховує:

- своєчасність виконання завдання;
- обсяг і якість виконання завдання;
- академічну доброчесність (самостійне виконання);
- творчий підхід та ініціативність у навчальній діяльності;
- оформлення матеріалів відповідно до вимог.

Оцінювання письмових самостійних / контрольних робіт:

«А» (зараховано): робота засвідчує ґрунтовні, системні знання з теми чи змістового

модулю (розкрито 90–100 % матеріалу), не містить помилок.

«В» (зараховано): робота засвідчує добрі знання з теми чи змістового модулю

(розкриває 80–89 % матеріалу), містить не більше двох незначних помилок.

«С» (зараховано): робота засвідчує належні знання з теми чи змістового модулю

(розкрито 70–79 % матеріалу), містить не більше чотирьох помилок, які студент може виправити й пояснити.

«D» (зараховано): робота засвідчує достатні знання з теми чи змістового модулю

(розкрито 60–69 % матеріалу), містить не більше шести помилок;
«Е» (зараховано): робота засвідчує фрагментарні знання з теми чи змістового модулю

(розкрито 60–69 % матеріалу), містить помилки й прогалини у викладеному матеріалі.

Незараховано – засвідчує незнання програмового матеріалу з теми чи змістового модулю.

Критерії оцінювання тестових завдань:

«А»: 100–90% правильних відповідей.

«В»: 89–80% правильних відповідей.

«С»: 79–70% правильних відповідей.

«D»: 69–60% правильних відповідей.

«Е»: 59–50% правильних відповідей.

«FX» незараховано – менше 50% правильних відповідей.

Критерії підсумкового оцінювання

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахування індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінку **А (90–100 балів)** – «зараховано» отримують студенти, які набрали загальну суму балів від **90** до **100** від максимальної кількості можливих. При цьому відповіді студентів засвідчують, що вони ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми; виявили поглиблене розуміння проблем комунікативної лінгвістики та основних дискурсивно-жанрових реєстрів комунікації; вільно оперують фактологічною джерельною базою, вправно володіють відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу; регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури брали участь у повідомленнях на практичних заняттях; ґрунтовно опрацювали всі питання, винесені для самостійного вивчення; глибоко розкрили питання підсумкового модуля-контролю. Мовлення студентів логічне й послідовне, стилістично вправне, відображає широкий словниковий запас.

Оцінку **В (80–89 балів)** – «зараховано» отримують студенти, які виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та допоміжну літературу; знають праці вітчизняних дослідників; здебільшого засвоїли теоретичний матеріал; продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; брали досить активну участь на практичних заняттях; у достатньому обсязі опрацювали питання для самостійного вивчення; у достатньому обсязі розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **C (70–79 балів)** – «зараховано» отримують студенти, які частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та допоміжну літературу; здебільшого засвоїли теоретичний матеріал; продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; розкрили, але не повністю, питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **D (60–69 балів)** – «зараховано» отримують студенти, які не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання; показали фрагментарну обізнаність у теоретичних питаннях; у мінімальному обсязі опрацювали рекомендовану літературу; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; частково розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **E (50–59 балів)** – «зараховано» отримують студенти, які засвідчили погану обізнаність зі змістом теоретичних питань курсу; обмежилися поверхневим вивченням мінімальної кількості рекомендованої літератури; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; фрагментарно розкрили зміст питань, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку **FX (35–49 балів)** – «незараховано» з можливістю повторного складання отримують студенти, які не відвідували частину лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; не опрацювали рекомендованої літератури; під час відповіді допускають помилкові умовиводи, наводять неправильні приклади, або ж не вміють прокоментувати запропоновані мовні явища; не розкрили змісту питань підсумкового модуля-контролю; продемонстрували нелогічне, плутане мовлення зі стилістичними, граматичними та іншими помилками.

Оцінку **F (1–34 бали)** – «незараховано» з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які не відвідували лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі, тому не могли бути допущені до складання іспиту; пасивно поводити себе під час практичних занять, не виконали завдань для самостійної роботи; взагалі не опрацювали рекомендованої для вивчення курсу літератури; не засвоїли програму курсу; якщо ж студенти були допущені до іспиту, але не розкрили питань підсумкового модуля-контролю, не відповідали на додаткові запитання, то їхню відповідь оцінюють «незадовільно».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90–100	зараховано	A	відмінно

80–89	зараховано	B	дуже добре
70–79		C	добре
60–69	зараховано	D	задовільно
50–59		E	достатньо
35–49	не зараховано	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34		F	не зараховано з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

До Змістового модуля № 1

1. У чому суть логіко-граматичної теорії синтаксису?
2. Назвіть представників логіко-граматичної теорії синтаксису. У яких праці найповніше представлено цю концепцію?
3. Схарактеризуйте психологічний напрям у теорії синтаксису.
4. Схарактеризуйте функціонально-семантичний напрям у теорії синтаксису.
5. Що таке комунікативний синтаксис? Назвіть основоположника цього напрямку й сучасників українських дослідників.
6. Схарактеризуйте предмет вивчення прагматичного синтаксису.
7. Що вивчає стилістичний (експресивний) синтаксис? Назвіть дослідників, які працюють у цьому напрямі.
8. Предмет вивчення когнітивного синтаксису. Назвіть дослідників, які працюють у цьому напрямі.
9. Предмет вивчення комп'ютерного синтаксису. Назвіть дослідників, які працюють у цьому напрямі.
10. Назвіть актуальні проблеми синтаксису української мови.
11. Що таке синтагма?
12. Від чого залежить синтагматичне членування речення?
13. Що таке валентність. Які тенденції у витлумачення валентності спостережено сьогодні?
14. Назвіть синтаксичні поняття, що ними називають явище синтаксичної синонімії на рівні речення.
15. Основні етапи розвитку української пунктуації.
16. Принципи української пунктуації.
17. Що таке авторський розділовий знак?
18. З ким пов'язують виникнення вчення про розділові знаки? Кому належить перша спроба теоретичного обґрунтування української пунктуації?

19. Які розділові знаки використали у своїй граматиці С. Смаль-Стоцький і Т. Гартнер?
20. Яка роль І. Огієнка в процесі становлення української пунктуації?

До Змістового модуля № 2

1. У чому особливість синтагматичного членування речення? Що таке синтагма?
2. Що таке валентність?
3. Назвіть основні тенденції вивчення валентності в лінгвістиці.
4. Що вивчає дериваційний синтаксис?
5. Кому належить термін „корелативність” синтаксичних одиниць?
6. Що таке формально-семантичні співвідношення синтаксичних одиниць?
7. Хто ввів у науковий обіг термін „транспозиція”? Дайте визначення цього поняття і проілюструйте на прикладах.
8. Назвіть ключові поняття комунікативного синтаксису.
9. Як співвідносяться поняття „речення” і „висловлення”?
10. Що таке комунікативна парадигма?
11. Назвіть компоненти мовленнєвої ситуації.
12. Функціональна перспектива висловлення.
13. Актуальне членування речення.
14. Монолог як форма мовленнєвого спілкування.
15. Характерні параметри діалогу.
16. Що таке полілог?
17. Що таке предикативність?
18. Дайте витлумачення модальності як синтаксичної категорії.
19. Комунікативна інтенція як лінгвістична категорія.
20. Що таке категорія в синтаксисі?

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Теоретичні аспекти синтаксичного аналізу: сучасні підходи до визначення синтаксису.
2. Дослідження різних теоретичних підходів до синтаксичного аналізу, порівняння класичних і новітніх теорій синтаксису.
3. Синтаксичні категорії і їх роль у формуванні граматичних конструкцій.
4. Синтаксис і семантика: взаємодія між граматичними структурами та значенням.
5. Роль прагматики в синтаксичних конструкціях: як контекст визначає синтаксичну організацію мовлення.
6. Роль інтенції у процесах синтаксичної вербалізації.
7. Мовні контакти та їх вплив на синтаксис: синтаксичні запозичення та їх адаптація.

8. Аналіз складних синтаксичних конструкцій в сучасних мовах: тенденції та проблеми.
9. Дослідження сучасних тенденцій у використанні складних синтаксичних конструкцій.
10. Синтаксичні особливості в соціальному контексті: як синтаксис відображає соціальні стосунки.
11. Інтерференція між синтаксисом і іншими рівнями мови: фонетика, лексика, морфологія.
12. Логіко-граматична теорія синтаксису.
13. Назвіть представників логіко-граматичної теорії синтаксису. У яких працях найповніше представлено цю концепцію?
14. Схарактеризуйте психологічний напрям у теорії синтаксису.
15. Схарактеризуйте функціонально-семантичний напрям у теорії синтаксису.
16. Що таке комунікативний синтаксис? Назвіть основоположника цього напрямку й сучасників українських дослідників.
17. Схарактеризуйте предмет вивчення прагматичного синтаксису.
18. Предмет вивчення стилістичного (експресивного) синтаксису і дослідників, які працюють у цьому напрямі.
19. Предмет вивчення когнітивного синтаксису і дослідників, які працюють у цьому напрямі.
20. Предмет вивчення комп'ютерного синтаксису і дослідників, які працюють у цьому напрямі.
21. Назвіть напрями сучасних синтаксичних досліджень.
22. Що таке синтагма? Від чого залежить синтагматичне членування речення?
23. Що таке валентність. Які тенденції у витлумачення валентності слова і речення спостережено сьогодні?
24. Назвіть синтаксичні поняття, що ними називають явище синтаксичної синонімії на рівні речення.
25. Основна проблематика досліджень комунікативного синтаксису.
26. Назвіть актуальні проблеми синтаксису української мови.
27. Категорійний синтаксис: набутки та перспективи.
28. Комунікативна інтенція як лінгвістична категорія.
29. Категорія предикативності: обсяг та засоби вираження.
30. Категорія модальності в лінгвістичних дослідженнях.
31. Основні етапи розвитку української пунктуації.
32. Принципи української пунктуації.
33. Що таке авторський розділовий знак?
34. З ким пов'язують виникнення вчення про розділові знаки загалом? Кому належить перша спроба теоретичного обґрунтування української пунктуації?
35. Розділові знаки в граматиці М. Смотрицького.
36. Яка роль І. Огієнка в процесі становлення української пунктуації?
37. Назвіть ключові поняття комунікативного синтаксису.
38. Співвідношення речення і висловлення.
39. Що таке комунікативна парадигма?

40. Компоненти мовленнєвої ситуації.
41. Функціональна перспектива висловлення.
42. Актуальне членування речення.
43. Семантична структура речення.
44. Монолог як форма мовленнєвого спілкування.
45. Характерні параметри діалогу.
46. Полілог як спосіб вираження інтенцій мовця.
47. Функціональна транспозиція і кореферентність.
48. Комунікативна інтенція і дискурсивно-стильовий континуум української мови.
49. Період як синтаксична конструкція.
50. Синтаксична теорія і напрацювання чернівецьких учених.

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»

(протокол № 16 від 25 листопада 2024 року)

(<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) під час вивчення дисципліни здобувачеві освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література **Основна**

1. Городенська. Українське слово у вимірах сьогодення. К. : КММ, 2019. 208 с.
2. Кобченко Н. В. Система подвійних синтаксичних зв'язків у граматичному ладі сучасної української мови : монографія. Київ : ВД Освіта України, 2018. 514 с.
3. Мариненко І. О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): навч. посібник. Київ, 2021. 279 с.
4. Межов О., Костусяк Н. Комунікативно-прагматичні парадигми речень у сучасній українській мові. Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей. Серія «Філологічні науки». № 7. 2019. С.11–32.
5. Межов О. Г. Синтаксис української мови: навчально-методичний посібник / Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. 292 с.
6. Мірченко М. В. Сучасна українська літературна мова. Функційний аналіз синтаксичних одиниць та категорій. Теоретико-прагматичний комплекс з синтаксису: навч. посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 200 с.

7. Чернобров Ю. «Історичний паспорт синтаксичного терміна: джерела формування в XVI—I пол. XX ст.» *Українська мова*. 2017. № 1. С. 102–113.
8. Шабат-Савка С. Т., Антофійчук А. М., Тесліцька Г. І. Односкладні речення в сучасній українській мові: навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2021. 124 с.
9. Шабат-Савка С. Т., Максим'юк О. В., Шатілова Н. О. Пунктуація української мови : навчальний посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 240 с.
10. Шитик Л. В. Синхронна перехідність синтаксичних одиниць в українській літературній мові: монографія. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2014. 474 с.

Допоміжна

1. Вінтонів М., Бортун К. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному й офіційно-діловому стилях: монографія. Київ: 2020. 201 с.
2. Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Мала Ю. В. Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2018. 336 с.
3. Горголюк Н. Г. Об'єктивна і суб'єктивна модальність: співвідношення понять і термінів. Наукові праці. Філологія. Мовознавство. 2017. Випуск 287. Том 299. С. 26–31.
4. Граматика сучасної української літературної мови: морфологія / за редакцією К. Г. Городенської. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
5. Граматичний портрет української мови у XXI сторіччі: збірник тез наукових доповідей учасників Міжнародної наукової конференції на пошану доктора філологічних наук, професора Городенської Катерини Григорівни / упоряд.: Н. Г. Горголюк, Л. М. Колібаба, В. М. Фурса. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2024. 220 с.
6. Гурко О. В. Категорія ствердження та її вираження в українській літературній мові : монографія. Дніпро : Ліра, 2017. 316 с.
7. Загнітко А. П. Теорія лінгвоперсонології: монографія. Вінниця: Нілан-Лтд, 2017. 136 с.
8. Зоріна Ю. Називний теми і називний уявлення в контексті сегментованих конструкцій поетичного і публіцистичного текстів : монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2020. 214 с.
9. Кобченко Н. Сфера поширення напівпредикативного синтаксичного зв'язку. *Studia Ucrainica Varsoviensia*. Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2018. № 6. Р. 83–97.

- 10.Кульбабська О., Теслицька Г. Семантика та синтагматика простих речень з напівпредикативними ад'єктивними компонентами в українській мові. *LINGUA MONTENEGRINA*, god. XV/1, br. 29, Cetinje, 2022. Р. 101–118.
- 11.Личук М. І. Структура та семантика синтаксично нечленованих одиниць в українській мові: монографія. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 386 с.
- 12.Масицька Т. Є. Типологія семантико-синтаксичних залежностей : монографія. Луцьк : ПДВ «Твердиня», 2016. С. 56–79.
- 13.Рула Н. В. Категорія сурядності в сучасній українській мові. *Вісник Черкаського університету*. Серія: Філологічні науки. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2017. С. 123–129.
- 14.Сидоренко В. Лінгводидактичні засади навчання синтаксису й пунктуації української мови учнів 8-9 класів в умовах оновленої освітньої парадигми. *Українська мова і література в школі*. 2015. № 1. С. 7–19.
- 15.Шабат-Савка С. Т. Діалогічність у художньому дискурсі: толерантний і атолерантний реєстр текстової комунікації. *Slavia Orientalis*. TOM LXIX, NR 1. Komitet Słowianoznawstwa PAN, 2020. Р. 143-155.
- 16.Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові : монографія. Чернівці : „Букрек”, 2014. 412 с.
- 17.Шабат-Савка С. Т. Синтаксис односкладного речення в контексті наукових студій Катерини Городенської». *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Том 35 (74). № 2. 2024. Частина 1. С. 78–84.
- 18.Шабат-Савка С. Т. Суб'єктоцентризм семантичної структури односкладного речення: шкільний дискурс. *Сучасна філологія: тенденції та пріоритети розвитку*: Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 21–22 травня 2021 року. Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2021. С. 38–41.
- 19.Шабат-Савка С. Т. Українськомовний питальний дискурс: монографія. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 332 с.
- 20.Шиць А. А. Принципи класифікації нечленованих речень у сучасній українській літературній мові. *Молодий вчений*. Херсон : ТОВ «Видавничий дім «Гельветика», 2015. Ч1. № 4 (19). С. 155–162.

Інформаційні ресурси

1. Мова.info. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/>
2. Горох – українські словники. URL: <https://goroh.pp.ua/>
3. Культура мови на щодень : Довідково-інформаційна система / Інститут української мови НАН України. Київ. 2010. URL: <http://bit.ly/33ev57P>
4. Український лінгвістичний портал: <https://www.ulif.org.ua/>.
5. Освітній проєкт «Мова – ДНК нації». URL: <https://ukr-mova.in.ua>
6. Офіційний сайт Української мови. URL: <http://ukrainskamova.at.ua>
7. Портал української мови та культури: <https://slovnyk.ua/>.

8. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. – К.: Освіта, 2012. 270 с. <https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/d196.pdf>.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу під час вивчення навчальної дисципліни регламентують такі документи:

✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

✓ Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5eobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

філологічного факультету

проф. Бунчук Б.І.

«12» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИНТАКСИСУ
ВИБІРКОВА

Освітньо-професійна
програма

«Філологія (українська мова та література)»

Спеціальність

035 Філологія

Галузь знань

03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти

перший бакалаврський

Факультет

філологічний

Мова навчання

українська

Чернівці – 2024

Мета та завдання навчальної дисципліни — дати студентам систематизовані наукові знання про синтаксис; закріпити попередньо набуті знання з синтаксису і сприяти більшому засвоєнню тих синтаксичних явищ, які вивчаються і аналізуються з нових позицій і на сучасному етапі розвитку лінгвістики, а саме: проблеми валентності та варіативності синтаксичних одиниць; проблема асиметрії мовного знака; засоби вираження, обсяг семантики предикативності та модальності; прагматичний та експресивний синтаксис; особливості функціонування синтаксичних одиниць на рівні тексту, у різних стилях мовлення.

Дисципліна «Актуальні проблеми синтаксису» належить до переліку вибіркового навчальних дисциплін підготовки бакалавра спеціальності «Філологія (українська мова та література)». Вона забезпечує формування у здобувачів вищої освіти професійно орієнтованої компетентності, передбачає оволодіння знаннями, вміннями і навичками аналізу актуальних проблем синтаксичної науки, зосередженню уваги на важливих питаннях комунікативного та прагматичного синтаксису, визначенню функцій та комунікативно-інтенційного змісту синтаксичних одиниць у різних дискурсивно-жанрових формах української мови.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Актуальні питання синтаксису» слугують сучасні наукові концепції в галузі синтаксису, питання ієрархії синтаксичних одиниць, проблемних питань синтаксису односкладного речення, складного синтаксичного цілого та ін.

Пропонований курс спрямований на формування в студентів поглибленого розуміння базових категорій сучасної синтаксичної теорії, її концептуальних парадигм і персоналій; теоретичного обґрунтування диференційних ознак синтаксичних одиниць, синтаксичних зв'язків та відношень, основних синтаксичних категорій і понять.

Пререквізити: «Сучасна українська мова (морфологія, ч. I)», «Сучасна українська мова (морфологія, ч. II)», «Сучасна українська мова (синтаксис, ч. I)».

Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми синтаксису» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей*:

Загальні компетентності:

- ЗК3.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК5.** Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК6.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК7.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК11.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

- ФК1.** Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК13. Здатність розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови.

ФК14. Здатність володіти мовнокомунікативними компетенціями (лінгвістичною, предметною, прагматичною, технологічною).

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі філології.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	3	90	10	20			56	4	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
„Сучасні синтаксичні дослідження у структурно-семантичному аспекті”												
Тема 1. Сучасні синтаксичні дослідження: здобутки, напрями, перспективи.	9	2	2			5	11	1				10
Тема 2. Актуальні питання пунктуації сучасної української мови.	8	1	2			5	13	1	2			10
Тема 3. Словосполучення і речення. Проблеми синтагматичного членування та	8	1	2			5	10					10

валентності												
Тема 4. Дериваційний синтаксис: проблемні питання	8	1	2			5	10					10
Тема 5. Актуальні проблеми аналізу синтаксичних категорій	11	1	2			8	10					10
Разом за ЗМ 1	44	6	10			28	54	2	2			50
Змістовий модуль 2. „Комунікативний синтаксис. Діалогічне та монологічне мовлення”												
Тема 6. Комунікативний синтаксис. Діалогічне та монологічне мовлення	10	1	2			7	10		2			8
Тема 7. Функціональний синтаксис: набутки та перспективи	16	1	4		4	7	8					8
Тема 8. Експресивний синтаксис: обсяг і предмет вивчення	10	1	2			7	8					8
Тема 9. Актуальні проблеми аналізу складних синтаксичних побудов	10	1	2			7	10		2			8
Разом за змістовим ЗМ 2	46	4	10		4	28	36		4			32
Усього годин	90	10	20			82	90	2	6			82

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	Сучасні синтаксичні дослідження: здобутки, напрями, перспективи. <i>План.</i> 1. Етапи розвитку синтаксису. 2. Головні напрями сучасних синтаксичних досліджень. 3. Актуальні проблеми синтаксису української мови.
1.2	Актуальні питання пунктуації сучасної української мови. <i>План.</i> 1. Пунктуація як система розділових знаків. 2. Система розділових знаків в українській мові. 3. Принципи української пунктуації. 4. Інноваційні процеси в українській пунктуації.
1.3	Словосполучення і речення. Проблеми синтагматичного членування та валентності. <i>План.</i> 1. Синтагматичне членування. Поняття про синтагму та синтагматичне членування речення. 2. Термінологічний вимір поняття валентності у мовознавчих студіях. 3. Витоки валентної граматики.
1.4	Дериваційний синтаксис: проблемні питання. <i>План.</i> 1. Поняття про синтаксичну деривацію; 2. Парадигма речення як система його дериваційних відношень; 3. Проблема синтаксичної синонімії на рівні речення.
1.5	Актуальні проблеми аналізу синтаксичних категорій. <i>План.</i> 1. Термінологічний вимір поняття „категорія”. 2. Категорія предикативності: обсяг і засоби вираження. 3. Категорія модальності у мовознавчих дослідженнях. 4. Комунікативна інтенція як синтаксична категорія.
2.1	Комунікативний синтаксис. Діалогічне та монологічне мовлення. <i>План.</i> 1. Комунікативно-функціональна модель сучасних синтаксичних

	досліджень. 2.Основна проблематика досліджень та ключові поняття комунікативного синтаксису. 3.Комунікативні типи мовлення та особливості їх синтаксичної організації: а) синтаксична організація діалогічного мовлення; б) особливості синтаксичної організації монологів.
2.2	Функціональний синтаксис: набутки та перспективи. <i>План.</i> 1. Функціональний напрям у лінгвістичних дослідженнях; 2. Поняття функції в мові та синтаксисі; 3. Функціональна транспозиція на рівні синтаксичних одиниць.
2.3	Експресивний синтаксис: обсяг і предмет вивчення. <i>План.</i> 1. Розвиток та основні напрями експресивного синтаксису; 2. Конструкції експресивного синтаксису; 3. Синтаксична природа окремих стилістичних фігур; 4. Поетичний синтаксис.
2.4	Актуальні проблеми аналізу складних синтаксичних побудов. <i>План.</i> 1. Сутність тексту та його синтаксичні особливості. 2. Складне синтаксичне ціле: особливості організації. 3. До проблеми вивчення періоду як синтаксичної одиниці та стилістичної фігури.

Тематика практичних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	Сучасні синтаксичні дослідження: здобутки, напрями, перспективи. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1.Основні здобутки синтаксичних досліджень XX–XXI ст. 2. Напрями сучасних синтаксичних досліджень. 3.Новітні технології в контексті сучасної синтаксичної теорії. 4.Перспективи розвитку синтаксичних теорій в контексті міждисциплінарних досліджень (когнітивна наука, нейролінгвістика, ідіостилістика, лінгвогеографія).

1.2	Актуальні питання пунктуації сучасної української мови. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Основні дослідження в царині пунктуації української мови. 2. Правила постановки розділових знаків. 3. Типологія пунктограм. 3. Принципи української пунктуації. 4. Авторська пунктуація.
1.3	Словосполучення і речення. Проблеми синтагматичного членування та валентності. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Синтагматичне членування як основа структури словосполучень: теоретичні та практичні аспекти. 2. Дослідження різних підходів до синтагматичного членування в контексті синтаксичних теорій (структуралізм, генеративна граматики, когнітивна лінгвістика). 3. Валентність як характеристика словесних одиниць: типи та функції в синтаксичних структурах. 4. Взаємодія синтагматичного членування та валентності в складі складних речень. 5. Еволюція синтагматичних структур і зміни в концепціях валентності у сучасних мовах.
1.4	Дериваційний синтаксис: проблемні питання. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Основи дериваційного синтаксису: концепції та ключові принципи. 2. Вивчення основних постулатів дериваційної теорії, розгляд механізмів утворення складних синтаксичних структур. 3. Порівняльний аналіз дериваційного синтаксису в контексті генеративної граматики та когнітивного підходу. 4. Деривація і валентність: як валентні характеристики лексичних одиниць визначають синтаксичні структури. 5. Проблеми та перспективи дериваційного синтаксису в сучасних мовах: діалектика правил і випадковості.
1.5	Актуальні проблеми аналізу синтаксичних категорій. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Основні синтаксичні категорії: їх визначення та функціональна роль у побудові речень. 2. Класичні та новітні підходи до класифікації синтаксичних категорій у різних мовах.

	3. Синтаксичні категорії та їх взаємодія з іншими мовними рівнями: морфологія, семантика та прагматика. 4. Динаміка синтаксичних категорій у процесі мовного розвитку: від класичних до сучасних теорій. 5. Дослідження еволюції синтаксичних категорій та їх адаптація до нових теоретичних парадигм у лінгвістиці, зокрема в контексті порівняльної граматики.
2.1	Комунікативний синтаксис. Діалогічне та монологічне мовлення. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Комунікативний синтаксис: концепція та основні принципи побудови речень у комунікативному контексті. 2. Діалогічне мовлення: синтаксичні особливості та специфіка побудови речень у діалозі. 3. Монологічне мовлення: синтаксичні стратегії в організації тексту та передачі інформації. 4. Взаємодія діалогічного та монологічного мовлення: синтаксичні особливості переходу від діалогу до монологу та навпаки. 5. Синтаксична організація діалогічного та монологічного мовлення у різних жанрах: аналіз текстів у контексті комунікативної ефективності. 6. Вивчення синтаксичних характеристик, що визначають ефективність спілкування в різних жанрах (журналістика, реклама, наукові статті, повсякденна комунікація).
2.2	Функціональний синтаксис: набутки та перспективи. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Функціональний синтаксис: основні принципи і концепції в контексті сучасних синтаксичних теорій. 2. Вплив функціонального синтаксису на аналіз синтаксичних конструкцій у різних мовах: порівняльний підхід. 3. Функціональний синтаксис і синтаксична полісемія: як функціональні категорії визначають багатозначність синтаксичних одиниць. 4. Перспективи розвитку функціонального синтаксису в умовах розвитку когнітивної лінгвістики та нейролінгвістики. 5. Функціональний синтаксис і мовна варіативність: як соціокультурні фактори визначають синтаксичні структури.
2.3	Експресивний синтаксис: обсяг і предмет вивчення. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Експресивний синтаксис: визначення та основні характеристики. 2. Роль експресивного синтаксису в художньому мовленні: як синтаксичні структури сприяють емоційному впливу на читача чи слухача.

	3. Вивчення синтаксичних прийомів в літературному стилі. 4. Експресивний синтаксис у публічному мовленні: особливості застосування в політичних промовах, рекламах і медіа. 5. Аналіз використання експресивних синтаксичних конструкцій у публічному мовленні, зокрема для маніпулювання емоціями аудиторії та підвищення ефективності комунікації. 6. Експресивний синтаксис у діалектному та розмовному мовленні: аналіз синтаксичних особливостей в неформальних контекстах.
2.4	Актуальні проблеми аналізу складних синтаксичних побудов. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Типи складних синтаксичних конструкцій: визначення та класифікація. 2. Синтаксичні зв'язки в складних реченнях: механізми підрядності та сурядності. 3. Порівняльний аналіз складних синтаксичних конструкцій у різних мовах: типологічні особливості. 4. Роль складних синтаксичних конструкцій у створенні складних смислових структур: акценти на значенні і комунікативних цілях. 5. Динаміка складних синтаксичних конструкцій у мовному розвитку: еволюція структури та зміни в синтаксичній організації.

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента «Сучасна українська мова (синтаксис, ч. II)» складається з різних видів:

- підготувати конспективний виклад праць до теми;
- підготувати презентацію на основі опрацювання наукових розвідок;
- підготувати реферат на тему;
- підготувати письмове повідомлення для усного виступу;
- підготувати усний виступ за працями дослідників;
- опрацювати онлайн-ресурси щодо теми;
- створити інтерактивний проєкт.

№ тем и	Назва теми
1.1	Сучасні синтаксичні дослідження: здобутки, напрями, перспективи. 1.Прочитати й законспектувати статтю Чернобров Ю. «Історичний паспорт синтаксичного терміна: джерела формування в XVI—I пол. XX ст.» <i>Українська мова</i>. 2017. № 1. С.102–113. https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/1_17/11.pdf 2.Підготувати презентацію до праці Л. Коваль «Модульний курс

	синтаксису простого речення в українській мові». Вінниця: Книга-Вега, 2010. 293 с. 3. Представити реферат на тему «Синтаксис у контексті праці Олексія Синявського "Норми української літературної мови"».
1.2	Актуальні питання пунктуації сучасної української мови. 1. Підготувати усний виступ за статтею Шабат-Савки С. Т. «Комунікативно-змістові параметри речення у «Граматичі руської мови» С. Смаль-Стоцького і Ф. Гартнера». <i>Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича</i>: зб. наук. пр. / наук. ред. Б. І. Бунчук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. Вип. 817: Слов'янська філологія. С. 136–140. 3. Підготувати інтерактивний проєкт про інноваційні процеси в українській пунктуації, розглянути питання, що мають стосунок до авторської пунктуації. 3. Підготувати письмове повідомлення про особливості пунктуації в художніх текстах за матеріалами таких статей: ✓ Кухарева-Рожко В. Комунікативна специфіка неповних конструкцій у науково-технічному тексті. http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1944 ✓ Вилка Л. Функціонування односкладних та неповних конструкцій в епістолярному тексті. <i>Науковий вісник Чернівецького університету</i>: зб. наук. праць. Чернівці: Рута, 2008. Вип. 382–384: Слов'янська філологія. С. 160–164. ✓ Шабат-Савка С. Т., Попадюк Л. С. Функційний потенціал неповних речень у мовотворчості Володимира Лиса. <i>The 12th International scientific and practical conference «Current challenges, trends and transformations»</i> (December 13 – 16, 2022) Boston, USA. International Science Group. 2022. С. 487–491. URL: https://isg-konf.com/current-challenges-trends-and-transformations/
1.3	Словосполучення і речення. Проблеми синтагматичного членування та валентності. 1. Підготувати реферат на тему «Проблеми синтагматичного членування в українському мовознавстві» 2. Підготувати презентацію за монографією Межов О. Г. Синтаксис української мови: навчально-методичний посібник / Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. 292 с. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/24895/1/syntax_navch_metod24.pdf 3. Підготувати усний виступ про парцельовані комунікати за працями дослідників: ✓ Буйницька Т. Функціонування парцельованих структур у художньому тексті. Наукові записки Кіровоградського державного унів-ту ім. В. Винниченка. Серія: філологічні науки (мовознавство). Кіровоград, 2010. Вип. 89 (5). С. 24 – 26.

	http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2010_89%285%29__6 ✓ Вінтонів М. Функціонально-граматичні та комунікативні вияви парцельованих та приєднувальних конструкцій. <i>Лінгвістичні студії</i>. Донецьк : ДонНУ, 2003. Вип. 11. Ч. 1. С. 124–129. ✓ Завальнюк І. Я. Явище парцеляції в мові української преси початку ХХІ ст.: нові функціонально-стилістичні вияви й тенденції. <i>Мовознавчий вісник</i>. 2014. Вип.19. С.215–222. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mv_2014_19_35 Шабат-Савка С. Комунікативно-інтенційний зміст парцельованих конструкцій у «Щоденнику страченої» Марії Матіос. <i>Науковий вісник Чернівецького університету</i>: зб. наук. пр. Чернівці: Рута, 2008. Вип. 394/398: Слов'янська філологія. С. 462–469. http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=2208&lang=en
1.4	Дериваційний синтаксис: проблемні питання. 1. Дослідити дериваційний потенціал повних та неповних речень за працею Загнітка А. П. «Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект». Донецьк, 2009. – 137 с. https://www.ukrajinstika.edu.rs/preuzimanje/UKR_sintaksis.pdf 2. На основі кандидатської дисертації Бурковської О. Й. «Теорія односкладного речення в європейській лінгвістиці ХІХ – поч. ХХІ ст.» (2018 р.) зробити презентацію про основні періоди становлення односкладного речення як окремого типу синтаксичних конструкцій в українській мові. http://www.dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/321/1/%D0%91%D0%A3%D0%A0%D0%9A%D0%9E%D0%92%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%90%20%D0%9E%D0%9A%D0%A1%D0%90%D0%9D%D0%90%20%D0%99%D0%9E%D0%A1%D0%98%D0%9F%D0%86%D0%92%D0%9D%D0%90.pdf 3. Опрацювати статтю Шабат-Савки С. Т. «Синтаксис односкладного речення в контексті наукових студій Катерини Городенської». <i>Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського</i>. Серія: Філологія. Журналістика. Том 35 (74). № 2. 2024. Частина 1. С. 78–84. https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/2_2024/part_1/16.pdf 3. Підготувати реферат про особливості реалізації синтаксичної неповноти в контексті діалогічного мовлення з оперттям на статтю: Шабат-Савка С. Т. Діалогічність у художньому дискурсі: толерантний і атолерантний реєстр текстової комунікації. <i>Slavia Orientalis</i>. TOM LXIX, NR 1. Komitet Słowianoznawstwa PAN, 2020. P. 143-155. http://journals.pan.pl/dlibra/publication/132446/edition/115716/content ✓
1.5	Актуальні проблеми аналізу синтаксичних категорій. 1. Прочитати й законспектувати статті: ✓ Вихованець І.Р. Навколо проблем предикативності, предикації і

	предикатності. <i>Українська мова</i>. 2002. № 1. С. 25–31. ✓ Кобченко Н. Сфера поширення напівпредикативного синтаксичного зв'язку. <i>Studia Ucrainica Varsoviensia</i>. Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2018. № 6. Р. 83–97. ✓ Новікова О. О. Просте ускладнене речення в сучасній українській літературній мові: структура, семантика. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук зі спеціальності 10.02.01 «Українська мова». Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2021. https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/Novikova_Dysertatsiya_compressed.pdf 2. Дослідити місце відокремлення як синтаксичного явища в аспекті простого ускладненого речення та напівпредикативності, зробити презентацію обстеженого матеріалу: ✓ Кухарчук І. О. Відокремлення у структурі простого речення: теоретикометодичний аспект. <i>Інноваційна педагогіка</i>. 2019. Вип. 16. Т. 2. С. 69–73. http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/16/part_2/16-2_2019.pdf ✓ Вінтонів М. О., Новікова О. О. Просте ускладнене речення в системі синтаксичних одиниць. <i>Фундаментальні та прикладні дослідження сучасні науково – практичні рішення та підходи</i>. С. 313-320. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29242/ ✓ Вольська Ю. В. Основні теоретичні засади ускладнення в сучасному українському мовознавстві. <i>Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка</i>. 2004. №19 С. 230–234. http://eprints.zu.edu.ua/831/ 3. Подати письмове повідомлення для усного виступу про особливості категорійних величин однорідності та сурядності на матеріалі праць: ➤ Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій: монографія. Луцьк : Редакційно-видавничий відділ «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. 340 с. ➤ Рула Н. В. Категорія сурядності в сучасній українській мові. <i>Вісник Черкаського університету</i>. Серія: Філологічні науки. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2017. С. 123–129. https://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/Dysertatsiya-Rula.pdf
2.1	Комунікативний синтаксис. Діалогічне та монологічне мовлення. 1. Подати письмове повідомлення для усного виступу про особливості комунікативного синтаксису на матеріалі праць: ➤ Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій: монографія. Луцьк : Редакційно-видавничий відділ «Вежа» Волинського держ.

	ун-ту ім. Лесі Українки, 2001. 340 с. ➤ Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові : монографія. Чернівці : „Букрек”, 2014. 412 с. 2. Підготувати презентацію за працею Софії Застровської, Олександра Застровського «Дискусійні питання комунікативної лінгвістики» https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8101/1/12.pdf 3. Представити реферат на тему «Основні проблеми дослідження мови» з опертям на праці: ➤ Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с. https://archive.org/details/selivanova2008 ➤ Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. Вступ до мовознавства: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 104 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Levytskyi_AE/Vstup_do_movoznavstva.pdf 4. Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про незакінчені комунікати та їхні функційні можливості в різножанрових текстах. ➤ Основні лінгвостилістичні поняття і категорії (словник-довідник філолога) / укладач І. І. Коломієць. Умань ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с. https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/3335/1/Slovyk-dovidnyk_zi_stylistyky.pdf ➤ Шабат-Савка С. Т. Незакінчене висловлення як емоційно-експресивний маркер мовотворчості Ірини Вільде. <i>Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського</i>. Серія: Філологія. Журналістика. Том 33 (72) № 6. Ч. 1. 2022. С. 58–64. http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/6_2022/part_1/10.pdf 5. Прочитати й представити основні положення наукової праці: ➤ Голіченко М. О. Комунікативно-прагматичні функції вокативних речень в українському художньому та політичному дискурсах: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.01 «Українська мова». Інститут української мови НАН України. Київ, 2018. https://shron1.chtyvo.org.ua/Holichenko_Mariana/Komunikatyvno-prahmatychni_funktsii_vokatyvnykh_rechen_v_ukrainskomu_khudozhnomu_ta_politychnomu_dys.pdf
2.2	Функціональний синтаксис: набутки та перспективи. 1. Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про функціональний синтаксис на матеріалі праць: в контексті праці:

	➤ Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. К. : „Академія, 2004. 344 с. https://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_123.pdf ➤ Скаб М. С. Граматика апеляції в українській мові. Чернівці : Місто, 2002. 272 с. ➤ Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові : монографія. Чернівці : «Букрек», 2014. 412 с. https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3582?show=full 2. Підготувати усний виступ про парцельовані комунікати за працями дослідників: ✓ Буйницька Т. Функціонування парцельованих структур у художньому тексті. Наукові записки Кіровоградського державного унів-ту ім. В. Винниченка. Серія: філологічні науки (мовознавство). Кіровоград, 2010. Вип. 89 (5). С. 24 – 26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2010_89%285%29__6 ✓ Вінтонів М. Функціонально-граматичні та комунікативні вияви парцельованих та приєднувальних конструкцій. <i>Лінгвістичні студії</i>. Донецьк : ДонНУ, 2003. Вип. 11. Ч. 1. С. 124–129. ✓ Завальнюк І. Я. Явище парцеляції в мові української преси початку ХХІ ст.: нові функціонально-стилістичні вияви й тенденції. <i>Мовознавчий вісник</i>. 2014. Вип.19. С.215–222. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mv_2014_19_35 ✓ Шабат-Савка С. Комунікативно-інтенційний зміст парцельованих конструкцій у «Щоденнику страченої» Марії Матіос. <i>Науковий вісник Чернівецького університету</i>: зб. наук. пр. Чернівці: Рута, 2008. Вип. 394/398: Слов'янська філологія. С. 462–469. http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=2208&lang=en
2.3	Експресивний синтаксис: обсяг і предмет вивчення. 1. Підготувати реферат на тему «Категорія експресивності та односкладні речення». 2. Підготувати презентацію за монографією Зоріної Ю. В. «Називний теми і називний уявлення в контексті сегментованих конструкцій поетичного і публіцистичного текстів». Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2020. 214 с. https://r.donnu.edu.ua/handle/123456789/257 3. Подати письмове повідомлення для усного виступу про односкладні речення як синтаксичні експресеми на матеріалі праць: ✓ Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Мала Ю. В.В Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2018. 336 с. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25556/1/Mono_16-11-2018-1.pdf ✓ Вовк А. В. Експресивний синтаксис: з історії вивчення. <i>Український смисл</i>. 2016. № 2016. С. 254-264. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usmysl_2016_2016_29

	✓ Гуйванюк Н. В. Експресивний синтаксис. Слово – Речення – Текст : вибр. праці. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. С. 409–478. ✓ Шабат-Савка С. Т. Синтаксичні експресеми в поетичному дискурсі Лесі Українки: інтенційність та естетичність. <i>Записки з українського мовознавства</i>: Вип. 28: зб. наук. праць / головний ред. Ж. В. Краснобаєва-Чорна. Одеса: „ПолиПринт”, 2021. С.187–195. http://zum.onu.edu.ua/article/view/235538. ✓ Шабат-Савка С. Т. Односкладні номінативні речення як синтаксичні маркери ідіолекту Тамари Севернюк. <i>Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету</i>. Серія: Філологія. Науковий збірник. № 50, том 1. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021.С. 147–151. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v50/part_1/36.pdf
2.4	Актуальні проблеми аналізу складних синтаксичних побудов. 1. Підготувати усний виступ та презентацію за працями: ➤ Горголюк Н. Г. Об’єктивна і суб’єктивна модальність: співвідношення понять і термінів. Наукові праці. Філологія. Мовознавство. 2017. Випуск 287. Том 299. С. 26–31. https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/403912 ➤ Гончарук О. В., Дикан О. В. Функціональні типи модальності: їх диференціація та реалізація в комунікативно-прагматичній організації висловлень. Закарпатські філологічні студії. Випуск 21. Том 1. С. 26–32. https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/61193 2. Представити конспективний виклад праць: ➤ Костусяк Н. М. Структура міжрівневих категорій сучасної української мови : монографія. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 452 с. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/17857/1/monohraf.pdf ➤ Доценко О.Л. Семантико-прагматичний синтаксис: особливості вираження модальності: монографія. К.: Міленіум, 2006. 226 с. https://core.ac.uk/download/pdf/33688674.pdf ➤ Шинкарук В. Категорії модусу і диктуму у структурі речення: Монографія. Ч., 2002. 272 с. ➤ Кокора М. О. Синтаксичний статус вокативних речень у сучасному мовознавстві. Вісник КНЛУ. Серія Філологія. Том 18. № 2. 2015. С. 94–99. file:///C:/Users/User/Downloads/84392-Article%20Text-177807-1-10-20161125.pdf 3. Опрацювати «Словник сучасної лінгвістики» А. Загнітка, виписавши основні термінопоняття, що мають стосунок до простого ускладненого речення. ➤ Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк: ДонНУ, 2012. 388 с.

	https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/251/1/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20-%204%20%D0%9E%D0%A1%D0%A2.pdf
--	---

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

Традиційні та інтерактивні методи навчання

- Інформаційно-рецептивний метод навчання.
- Лекція, бесіда, дискусія.
- Спонукально-репродуктивний метод навчання.
- Метод проблемного викладу матеріалу.
- Стимулювально-пошуковий метод навчання.
- Спонукально-пошуковий метод.
- Метод проєктів.
- Метод формування умінь і навичок, застосування здобутих знань.

Освітні технології:

1. Технології розвивального навчання.
2. Особистісно-орієнтовна технологія.
3. Технології інтерактивного навчання.
4. Технологія проєктного навчання.
5. Технології мультимедійного, інформаційно-комп'ютерного зразка.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

1. Поточний контроль перевірки засвоєного матеріалу передбачає такі форми контролю та оцінювання:

- усні відповіді (фронтальне опитування, вибіркве опитування, дискусії, презентації);
- письмові завдання (самостійні роботи, реферати, творчі роботи, термінологічні диктанти, проєкти, робота з друкованими науковими виданнями, інтернет-джерелами; модульні контрольні роботи);
- тести.

2. Підсумковий контроль: залік (усна відповідь і письмова робота).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)		Кількість балів	Сумарна к-ть
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль № 2		

									(залікова робота)	балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	100
6	6	6	6	6	8	8	7	7		

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Накопичення рейтингових балів у межах змістових модулів передбачає:

- відвідування (очне / дистанційне) навчальних занять;
- якість підготовки до навчальних занять;
- систематичне виконання завдань практичного, творчого, пошукового характеру на засадах академічної доброчесності.

Оцінювання усної відповіді враховує:

- повноту розкриття питання;
- логічність і послідовність викладу;
- добір влучних прикладів і коментування мовних фактів;
- культуру мовлення;
- уміння порівнювати і робити висновки.

Оцінювання самостійних завдань ураховує:

- своєчасність виконання завдання;
- обсяг і якість виконання завдання;
- академічну доброчесність (самостійне виконання);
- творчий підхід та ініціативність у навчальній діяльності;
- оформлення матеріалів відповідно до вимог.

Оцінювання письмових самостійних / контрольних робіт:

«А» (зараховано): робота засвідчує ґрунтовні, системні знання з теми чи змістового

модулю (розкрито 90–100 % матеріалу), не містить помилок.

«В» (зараховано): робота засвідчує добрі знання з теми чи змістового модулю

(розкриває 80–89 % матеріалу), містить не більше двох незначних помилок.

«С» (зараховано): робота засвідчує належні знання з теми чи змістового модулю

(розкрито 70–79 % матеріалу), містить не більше чотирьох помилок, які студент може виправити й пояснити.

«D» (зараховано): робота засвідчує достатні знання з теми чи змістового модулю

(розкрито 60–69 % матеріалу), містить не більше шести помилок;

«Е» (зараховано): робота засвідчує фрагментарні знання з теми чи змістового модулю (розкрито 60–69 % матеріалу), містить помилки й прогалини у викладеному матеріалі.

Незараховано – засвідчує незнання програмового матеріалу з теми чи змістового модулю.

Критерії оцінювання тестових завдань:

«А»: 100–90% правильних відповідей.

«В»: 89–80% правильних відповідей.

«С»: 79–70% правильних відповідей.

«D»: 69–60% правильних відповідей.

«Е»: 59–50% правильних відповідей.

«FX» незараховано – менше 50% правильних відповідей.

Критерії підсумкового оцінювання

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахування індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінку **А (90–100 балів)** – «зараховано» отримують студенти, які набрали загальну суму балів від **90** до **100** від максимальної кількості можливих. При цьому відповіді студентів засвідчують, що вони ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми; виявили поглиблене розуміння проблем комунікативної лінгвістики та основних дискурсивно-жанрових реєстрів комунікації; вільно оперують фактологічною джерельною базою, вправно володіють відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу; регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури брали участь у повідомленнях на практичних заняттях; ґрунтовно опрацювали всі питання, винесені для самостійного вивчення; глибоко розкрили питання підсумкового модуля-контролю. Мовлення студентів логічне й послідовне, стилістично вправне, відображає широкий словниковий запас.

Оцінку **В (80–89 балів)** – «зараховано» отримують студенти, які виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та допоміжну літературу; знають праці вітчизняних дослідників; здебільшого засвоїли теоретичний матеріал; продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; брали досить активну участь на практичних заняттях; у достатньому обсязі опрацювали питання для самостійного вивчення; у достатньому обсязі розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **C (70–79 балів)** – «**зараховано**» отримують студенти, які частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та допоміжну літературу; здебільшого засвоїли теоретичний матеріал; продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; розкрили, але не повністю, питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **D (60–69 балів)** – «**зараховано**» отримують студенти, які не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання; показали фрагментарну обізнаність у теоретичних питаннях; у мінімальному обсязі опрацювали рекомендовану літературу; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; частково розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **E (50–59 балів)** – «**зараховано**» отримують студенти, які засвідчили погану обізнаність зі змістом теоретичних питань курсу; обмежилися поверхневим вивченням мінімальної кількості рекомендованої літератури; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; фрагментарно розкрили зміст питань, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку **FX (35–49 балів)** – «**незараховано**» з можливістю повторного складання отримують студенти, які не відвідували частину лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; не опрацювали рекомендованої літератури; під час відповіді допускають помилкові умовиводи, наводять неправильні приклади, або ж не вміють прокоментувати запропоновані мовні явища; не розкрили змісту питань підсумкового модуля-контролю; продемонстрували нелогічне, плутане мовлення зі стилістичними, граматичними та іншими помилками.

Оцінку **F (1–34 бали)** – «**незараховано**» з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які не відвідували лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі, тому не могли бути допущені до складання іспиту; пасивно поводити себе під час практичних занять, не виконали завдань для самостійної роботи; взагалі не опрацювали рекомендованої для вивчення курсу літератури; не засвоїли програму курсу; якщо ж студенти були допущені до іспиту, але не розкрили питань підсумкового модуля-контролю, не відповідали на додаткові запитання, то їхню відповідь оцінюють «незадовільно».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90–100	зараховано	A	відмінно

80–89	зараховано	B	дуже добре
70–79		C	добре
60–69	зараховано	D	задовільно
50–59		E	достатньо
35–49	не зараховано	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34		F	не зараховано з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

До Змістового модуля № 1

1. У чому суть логіко-граматичної теорії синтаксису?
2. Назвіть представників логіко-граматичної теорії синтаксису. У яких праці найповніше представлено цю концепцію?
3. Схарактеризуйте психологічний напрям у теорії синтаксису.
4. Схарактеризуйте функціонально-семантичний напрям у теорії синтаксису.
5. Що таке комунікативний синтаксис? Назвіть основоположника цього напрямку й сучасників українських дослідників.
6. Схарактеризуйте предмет вивчення прагматичного синтаксису.
7. Що вивчає стилістичний (експресивний) синтаксис? Назвіть дослідників, які працюють у цьому напрямі.
8. Предмет вивчення когнітивного синтаксису. Назвіть дослідників, які працюють у цьому напрямі.
9. Предмет вивчення комп'ютерного синтаксису. Назвіть дослідників, які працюють у цьому напрямі.
10. Назвіть актуальні проблеми синтаксису української мови.
11. Що таке синтагма?
12. Від чого залежить синтагматичне членування речення?
13. Що таке валентність. Які тенденції у витлумачення валентності спостережено сьогодні?
14. Назвіть синтаксичні поняття, що ними називають явище синтаксичної синонімії на рівні речення.
15. Основні етапи розвитку української пунктуації.
16. Принципи української пунктуації.
17. Що таке авторський розділовий знак?
18. З ким пов'язують виникнення вчення про розділові знаки? Кому належить перша спроба теоретичного обґрунтування української пунктуації?

19. Які розділові знаки використали у своїй граматиці С. Смаль-Стоцький і Т. Гартнер?
20. Яка роль І. Огієнка в процесі становлення української пунктуації?

До Змістового модуля № 2

1. У чому особливість синтагматичного членування речення? Що таке синтагма?
2. Що таке валентність?
3. Назвіть основні тенденції вивчення валентності в лінгвістиці.
4. Що вивчає дериваційний синтаксис?
5. Кому належить термін „корелативність” синтаксичних одиниць?
6. Що таке формально-семантичні співвідношення синтаксичних одиниць?
7. Хто ввів у науковий обіг термін „транспозиція”? Дайте визначення цього поняття і проілюструйте на прикладах.
8. Назвіть ключові поняття комунікативного синтаксису.
9. Як співвідносяться поняття „речення” і „висловлення”?
10. Що таке комунікативна парадигма?
11. Назвіть компоненти мовленнєвої ситуації.
12. Функціональна перспектива висловлення.
13. Актуальне членування речення.
14. Монолог як форма мовленнєвого спілкування.
15. Характерні параметри діалогу.
16. Що таке полілог?
17. Що таке предикативність?
18. Дайте витлумачення модальності як синтаксичної категорії.
19. Комунікативна інтенція як лінгвістична категорія.
20. Що таке категорія в синтаксисі?

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Теоретичні аспекти синтаксичного аналізу: сучасні підходи до визначення синтаксису.
2. Дослідження різних теоретичних підходів до синтаксичного аналізу, порівняння класичних і новітніх теорій синтаксису.
3. Синтаксичні категорії і їх роль у формуванні граматичних конструкцій.
4. Синтаксис і семантика: взаємодія між граматичними структурами та значенням.
5. Роль прагматики в синтаксичних конструкціях: як контекст визначає синтаксичну організацію мовлення.
6. Роль інтенції у процесах синтаксичної вербалізації.
7. Мовні контакти та їх вплив на синтаксис: синтаксичні запозичення та їх адаптація.

8. Аналіз складних синтаксичних конструкцій в сучасних мовах: тенденції та проблеми.
9. Дослідження сучасних тенденцій у використанні складних синтаксичних конструкцій.
10. Синтаксичні особливості в соціальному контексті: як синтаксис відображає соціальні стосунки.
11. Інтерференція між синтаксисом і іншими рівнями мови: фонетика, лексика, морфологія.
12. Логіко-граматична теорія синтаксису.
13. Назвіть представників логіко-граматичної теорії синтаксису. У яких працях найповніше представлено цю концепцію?
14. Схарактеризуйте психологічний напрям у теорії синтаксису.
15. Схарактеризуйте функціонально-семантичний напрям у теорії синтаксису.
16. Що таке комунікативний синтаксис? Назвіть основоположника цього напрямку й сучасників українських дослідників.
17. Схарактеризуйте предмет вивчення прагматичного синтаксису.
18. Предмет вивчення стилістичного (експресивного) синтаксису і дослідників, які працюють у цьому напрямі.
19. Предмет вивчення когнітивного синтаксису і дослідників, які працюють у цьому напрямі.
20. Предмет вивчення комп'ютерного синтаксису і дослідників, які працюють у цьому напрямі.
21. Назвіть напрями сучасних синтаксичних досліджень.
22. Що таке синтагма? Від чого залежить синтагматичне членування речення?
23. Що таке валентність. Які тенденції у витлумачення валентності слова і речення спостережено сьогодні?
24. Назвіть синтаксичні поняття, що ними називають явище синтаксичної синонімії на рівні речення.
25. Основна проблематика досліджень комунікативного синтаксису.
26. Назвіть актуальні проблеми синтаксису української мови.
27. Категорійний синтаксис: набутки та перспективи.
28. Комунікативна інтенція як лінгвістична категорія.
29. Категорія предикативності: обсяг та засоби вираження.
30. Категорія модальності в лінгвістичних дослідженнях.
31. Основні етапи розвитку української пунктуації.
32. Принципи української пунктуації.
33. Що таке авторський розділовий знак?
34. З ким пов'язують виникнення вчення про розділові знаки загалом? Кому належить перша спроба теоретичного обґрунтування української пунктуації?
35. Розділові знаки в граматиці М. Смотрицького.
36. Яка роль І. Огієнка в процесі становлення української пунктуації?
37. Назвіть ключові поняття комунікативного синтаксису.
38. Співвідношення речення і висловлення.
39. Що таке комунікативна парадигма?

40. Компоненти мовленнєвої ситуації.
41. Функціональна перспектива висловлення.
42. Актуальне членування речення.
43. Семантична структура речення.
44. Монолог як форма мовленнєвого спілкування.
45. Характерні параметри діалогу.
46. Полілог як спосіб вираження інтенцій мовця.
47. Функціональна транспозиція і кореферентність.
48. Комунікативна інтенція і дискурсивно-стильовий континуум української мови.
49. Період як синтаксична конструкція.
50. Синтаксична теорія і напрацювання чернівецьких учених.

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»

(протокол № 16 від 25 листопада 2024 року)
[\(https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/\)](https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/) під час вивчення дисципліни здобувачеві освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література **Основна**

1. Городенська. Українське слово у вимірах сьогодення. К. : КММ, 2019. 208 с.
2. Кобченко Н. В. Система подвійних синтаксичних зв'язків у граматичному ладі сучасної української мови : монографія. Київ : ВД Освіта України, 2018. 514 с.
3. Мариненко І. О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): навч. посібник. Київ, 2021. 279 с.
4. Межов О., Костусяк Н. Комунікативно-прагматичні парадигми речень у сучасній українській мові. Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових статей. Серія «Філологічні науки». № 7. 2019. С.11–32.
5. Межов О. Г. Синтаксис української мови: навчально-методичний посібник / Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. 292 с.
6. Мірченко М. В. Сучасна українська літературна мова. Функційний аналіз синтаксичних одиниць та категорій. Теоретико-прагматичний

- комплекс з синтаксису: навч. посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 200 с.
7. Чернобров Ю. «Історичний паспорт синтаксичного терміна: джерела формування в XVI—I пол. XX ст.» *Українська мова*. 2017. № 1. С. 102–113.
 8. Шабат-Савка С. Т., Антофійчук А. М., Тесліцька Г. І. Односкладні речення в сучасній українській мові: навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2021. 124 с.
 9. Шабат-Савка С. Т., Максим'юк О. В., Шатілова Н. О. Пунктуація української мови : навчальний посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 240 с.
 10. Шитик Л. В. Синхронна перехідність синтаксичних одиниць в українській літературній мові: монографія. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2014. 474 с.
 - 11.

Допоміжна

1. Вінтонів М., Бортун К. Структурно-семантичні типи та функції імперативних висловлень у публіцистичному й офіційно-діловому стилях: монографія. Київ: 2020. 201 с.
2. Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Мала Ю. В.В Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2018. 336 с.
3. Горголюк Н. Г. Об'єктивна і суб'єктивна модальність: співвідношення понять і термінів. Наукові праці. Філологія. Мовознавство. 2017. Випуск 287. Том 299. С. 26–31.
4. Граматика сучасної української літературної мови: морфологія / за редакцією К. Г. Городенської. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
5. Граматичний портрет української мови у XXI сторіччі: збірник тез наукових доповідей учасників Міжнародної наукової конференції на пошану доктора філологічних наук, професора Городенської Катерини Григорівни / упоряд.: Н. Г. Горголюк, Л. М. Колібаба, В. М. Фурса. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2024. 220 с.
6. Гурко О. В. Категорія ствердження та її вираження в українській літературній мові : монографія. Дніпро : Ліра, 2017. 316 с.
7. Загнітко А. П. Теорія лінгвоперсонології: монографія. Вінниця: Нілан-Лтд, 2017. 136 с.
8. Зоріна Ю. Називний теми і називний уявлення в контексті сегментованих конструкцій поетичного і публіцистичного текстів : монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2020. 214 с.
9. Кобченко Н. Сфера поширення напівпредикативного синтаксичного зв'язку. *Studia Ucrainica Varsoviensia*. Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2018. № 6. Р. 83–97.

10. Кульбабська О., Теслицька Г. Семантика та синтагматика простих речень з напівпредикативними ад'єктивними компонентами в українській мові. *LINGUA MONTENEGRINA*, god. XV/1, br. 29, Cetinje, 2022. Р. 101–118.
11. Личук М. І. Структура та семантика синтаксично нечленованих одиниць в українській мові: монографія. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 386 с.
12. Масицька Т. Є. Типологія семантико-синтаксичних залежностей : монографія. Луцьк : ПДВ «Твердиня», 2016. С. 56–79.
13. Рула Н. В. Категорія сурядності в сучасній українській мові. *Вісник Черкаського університету*. Серія: Філологічні науки. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2017. С. 123–129.
14. Сидоренко В. Лінгводидактичні засади навчання синтаксису й пунктуації української мови учнів 8-9 класів в умовах оновленої освітньої парадигми. *Українська мова і література в школі*. 2015. № 1. С. 7–19.
15. Шабат-Савка С. Т. Діалогічність у художньому дискурсі: толерантний і атолерантний реєстр текстової комунікації. *Slavia Orientalis*. TOM LXIX, NR 1. Komitet Słowianoznawstwa PAN, 2020. Р. 143-155.
16. Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові : монографія. Чернівці : „Букрек”, 2014. 412 с.
17. Шабат-Савка С. Т. Синтаксис односкладного речення в контексті наукових студій Катерини Городенської». *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Том 35 (74). № 2. 2024. Частина 1. С. 78–84.
18. Шабат-Савка С. Т. Суб'єктоцентризм семантичної структури односкладного речення: шкільний дискурс. *Сучасна філологія: тенденції та пріоритети розвитку*: Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 21–22 травня 2021 року. Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2021. С. 38–41.
19. Шабат-Савка С. Т. Українськомовний питальний дискурс: монографія. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 332 с.
20. Шиць А. А. Принципи класифікації нечленованих речень у сучасній українській літературній мові. *Молодий вчений*. Херсон : ТОВ «Видавничий дім «Гельветика», 2015. Ч1. № 4 (19). С. 155–162.

Інформаційні ресурси

1. Mova.info. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/>
2. Горох – українські словники. URL: <https://goroh.pp.ua/>
3. Культура мови на щодень : Довідково-інформаційна система / Інститут української мови НАН України. Київ. 2010. URL: <http://bit.ly/33ev57P>
4. Український лінгвістичний портал: <https://www.ulif.org.ua/>.
5. Освітній проєкт «Мова – ДНК нації». URL: <https://ukr-mova.in.ua>
6. Офіційний сайт Української мови. URL: <http://ukrainkamova.at.ua>
7. Портал української мови та культури: <https://slovnyk.ua/>.

8. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. – К.: Освіта, 2012. 270 с. <https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/d196.pdf>.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу під час вивчення навчальної дисципліни регламентують такі документи:

✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

✓ Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf